

quæ is est mere interna, de qua nullum videtur esse dubium, quia illa non subicitur humano iudicio, neque humanæ legi; sed etiam de externa apostasia, quæ *per accidens occulta* dicitur, quando contingit ab aliis non sciri, cum de se sciri possit. Nam si hæc requirit statum infamiæ, ut ratio facta probare videtur, non tantum requirit quod cognosci possit, sed etiam quod nota sit. Et confirmatur etiam, quia sola hæresis publica videtur inducere in iure irregularitatem, in c. *Ad abolendam*, de Hæreticis, et in c. *Saluberrimum*, 1, q. 7. Confirmatur tandem, quia videtur res valde ardua, ut omnes juvenes, qui nunc in provinciis hæreticorum educantur, et consequenter ab Ecclesia recedunt, sint inhabiles ad ingressum in Societatem post perfectam conversionem, et reditum ad Ecclesiam.

12. *Etiam homicidium occultum hunc ingressum impedire.* — Nihilominus quod ad homicidium attinet, verius censeo hoc impedimentum etiam contrahi per homicidium occultum. Ratio prima est illa generalis, quod ubi lex non limitat, neque evidens ratio cogit, nos non possumus prudenter limitationem adhibere. Unde etiam in iure canonico mihi certum est, propter homicidium, quantumvis occultum, irregularitatem incurri, et satis significatur in Tridentino, sess. 24, c. *Licet*, de Reform. Cum ergo hæc lex absolute et indistincte loquatur, non potest a nobis ad homicidium publicum restringi; eo vel maxime quod ex contextu verborum potest hoc etiam convinci. Sic enim habent: *Secundus est, homicidium aliquo tempore perpetrasse, vel publice infamem propter enormia peccata fuisse.* In quo contextu duo considero: unum est, eo ipso quod ad verbum *publice* additur in posteriori membro, et non in priori, tacite a priori excludi. Aliud est, in aliis criminibus impedimentum poni ratione infamiæ; in homicidio vero non, sed ratione solius delicti; ergo absque infamia impedit; ergo etiamsi occultum sit; nam si oporteret esse publicum, maxime propter infamiam. Atque ita opinor in praxi et consuetudine obtineri; nam si is, qui examinatur, fatetur se homicidium perpetrasse, nihil amplius de fama vel infamia, publico vel occulto interrogatur, sed inhabilis iudicatur.

13. *Etiam homicidium aliena manu factum impedit.* — Quocirca, si ratio huius impedimenti in sensu supra, n. 7 et 10, explicato accipienda sit, dicendum est, in ea considerata esse id, quod frequentius et ut plurimum accidit, scilicet, quod tale delictum magnam

notam inurat; quod vero in particulari casu, quando delictum est occultum, hæc ratio cesset, accidentarium est, et non sufficit ut decisio legis cesset; maxime quia, licet delictum nunc sit occultum, semper subest illi periculo gravem notam inferendi. Potest autem illa ratio habere alium sensum, scilicet, ut illa infirmitas consuetæ, et multis communis, non referatur ad opinionem aliorum, sed ad ipsamet homicidam vel apostatam. Est enim communis infirmitas, ut qui semel cecidit, iterum facile cadere possit, vel saltem, quando lapsus est adeo gravis et enormis, ostendit naturam, aut nimis iracundam, seu ferocem, ut in homicidio, aut nimis inconstantem, ut in apostasia; recte ergo intelligi potest hanc esse communem infirmitatem, ob cuius notam talia impedimenta ponuntur, juxta quem sensum ad illam rationem non est necessaria infamia per publicam notitiam; nam ipsum delictum satis notat personam. Tamen, juxta hunc etiam sensum data proxime doctrina necessaria est, scilicet, quod, licet in aliquo particulari homicidio cesset hæc nota, eo quod casu vel ex passione acciderit, et alias constet hominem esse moderatæ naturæ, nihilominus impedimentum habeat suam vim, quia lex non considerat particulares casus, sed generaliter fertur, suamque efficaciam habet. Omne ergo homicidium peccaminosum hic comprehenditur, etiam si non propria manu, sed per alium jubendo perpetratum sit, ut declaratur 1 p. Constitut., c. 3, litter. C, ubi in casibus dubiis iudicium Generali remittitur, qui admonetur ne se facilem in huiusmodi dubiis exhibeat; quo verbo significatur, in tali dubio inclinandum esse in favorem religionis, etiamsi respectu particularis personæ rigorosum videatur.

14. *Apostasiam à fide occultam sufficere ad hoc impedimentum.* — *Debet tamen esse exterior et probabilis.* — *Procedensque ab interiori.* — *Requiritur ut persona in adulta ætate aliquando fuerit fidelis.* — *Expeditur difficultas de juvenibus inter hæreticos educatis.* — Unde consequenter idem censeo dicendum in primo impedimento, de eo qui recessit a gremio sanctæ Ecclesiæ, fidem abnegando; nam omnes rationes factæ hic applicari possunt, et argumentum sumptum ex ratione impedimenti hic eodem modo cessat; ibi ergo verba etiam præcisa et absoluta sunt. Et præterea, ex quatuor membris quæ in primo impedimento ponuntur, in secundo requiritur damnatio; in tertio, sententia publica; in quarto

infamia; in primo vero nihil horum ponitur, sed tantum *delictum*; ergo signum est nullam ex illis conditionibus requiri; alias, qua ratione quis diceret esse necessariam infamiam vel notitiam publicam, posset etiam dicere esse necessariam condemnationem per sententiam publicam. Hoc autem manifeste falsum est et improbabile; ergo, et prius; nam sequela tenet a paritate rationis, quantum spectat ad verba legis. Quia vero in Constitutionibus, 1 p., c. 3, aliquid additur, quo potest hoc impedimentum restringi, id præmittendum non est, et aliqua differentia constituenda inter hoc delictum et homicidium, quia homicidium nec publicum esse oportet, nec probabile; hoc vero licet non oporteat esse publicum, videtur saltem esse necessarium ut sit probabile, propter id, quod statim adjiciam. Nam imprimis necessarium est abnegationem esse exteriorem; sola enim mentalis hæresis non sufficit, ut supra, num. 11, dicebam. Quod etiam ipsum verbum *abnegandi* satis indicat, et explicatur clarius in 1 p. Constitutionum, c. 3, dum additur: *Abnegando inter infideles.* Quo verbo non solum significatur crimen debere esse externum, sed etiam aliquo modo publicum, et inter infideles commissum. Potest tamen esse hoc modo publicum, id est, probabile, quamvis non sit publicum, id est, notorium, qualis nunc esse solet in Lusitania, verbi gratia, apostasia a fide neophytorum, quos *novos Christianos* vocant, etiamsi occulte, et inter se ipsos, illam exerceant; talis enim apostasia est sufficiens impedimentum, etiamsi contingeret cadere in eam personam, quæ alias inhabilis non esset ratione originis. Ulterius vero necessarium est ut interior simul cum exteriori concurrat; nam, licet quis exterius abnegaverit propter timorem, vel amorem humanum, sola exteriori fictione, interiori autem retinendo fidem, non incurret hoc impedimentum, sicut nec pœnas juris contra hæreticos latas, ut disp. 14, de Fide, sect. 6, dixi, et disp. 43, sect. 1, de Censur., quia ille simpliciter non abnegavit fidem, sed finxit abnegare; verba autem harum legum stricte et in rigore accipienda sunt. Deinde existimo oportere ut talis persona post adultam ætatem fuerit aliquando fidelis, et in Catholica Ecclesia sufficienter instructa; nam si quis ab infantia fuit educatus inter hæreticos, etiamsi baptizatus fuerit, et perveniens ad adultam ætatem eorum errores imbiberit, non videtur proprie et in rigore dici posse a gremio Sanctæ Ecclesiæ

recessisse abnegando fidem. Quod erit certius, quando probabiliter creditur ipsum habuisse ignorantiam invincibilem. Idem tamen mihi est probabile, etiamsi postquam cœpit dubitare, negligenter aut pertinaciter in prioribus erroribus permanserit, quia ille nondum incidit in formalem ac perfectam apostasiam, qualem prædicta verba in proprietate significant. Et juxta hanc expositionem facile expeditur difficultas supra tacta, in fine num. 11 (cætera enim ibidem opposita ex dictis sunt expedita) de juvenibus hæreticorum filiis, et inter hæreticos educatis; nam si illi, postquam ad Ecclesiæ gremium conversi sunt, nunquam iterum ab illa recesserunt, nec fidem abnegarunt, non videntur esse inhabiles ad Societatem ex vi huius impedimenti, quia (ut dixi) non possunt iudicari perfecte apostatæ. Imo in his, etiam si prior ille status fuerit publicus, non videtur obstare, nisi perveniatur ad sententiam in talem personam publice latam; nam tunc ex alio capite, seu gradu secundo loco posito in illo primo casu, impediret; si vero notitia vel sententia publica solum est generaliter de tali provincia, vel natione, sicut nunc Græci habentur schismatici, tunc infamia magis est nationis quam personæ, ideoque illa non impediret. Et hæc declaratio habetur expresse prima parte Constitutionum, capite tertio, litter. B.

15. *De secundo membro ejusdem secundi impedimenti, id est, infamia ob enormia peccata.* — Ex quo facile declaratur secundum membrum casus seu impedimenti secundi, scilicet, *infamia publica propter enormia peccata*, circa quod statim occurrebat explicandum, quænam sint huiusmodi enormia peccata. Sed hoc labore nos liberavit declaratio in d. cap. 3 Constitutionum, ubi Generali committit, an peccata sint iudicanda enormia, necne, ad quod iudicium ferendum primum expendendum est jus commune, in quo illa peccata merito censentur enormia, quæ per se inducunt juris infamiam, c. *In aliquo*, 51 d., cum aliis, quæ de infamia inducente irregularitatem, disp. quadragesima octava, de Censur., adduximus. Deinde dubitari poterat, si hæc infamia non sit in eodem loco in quo homo est recipiendus, sed in alio multum distante, et sine morali periculo quod illud diffundi possit, an tunc impediatur. Verum hoc etiam dubium sublatum est in declarationibus, tam Examini, quam Constitutionum, ubi dicitur infamiam solum impedire ubi est, non vero in remotissimis regionibus, si persona est suffi-

cienter emendata. Atque ita facile constat hoc impedimentum esse valde consentaneum rationi, et necessarium ad finem Societatis, et valde conforme juri, quo cavetur infamibus non debere concedi aditus ad dignitates, c. *Inter dilectos*, de Excessib. Prælat., et regul. 86, de Regulis juris, in 6. Quamvis enim recipi in Societate non sit admitti ad dignitatem, tamen ex ea parte, qua hic status ordinatur ad sacerdotalia munia, et conversionem animarum, potest quoad hoc dignitatibus comparari.

De tertio impedimento.

16. *De primo membro assumpti habitus religionis.*—Tertium impedimentum duas etiam habet partes. Prima est, *assumpsisse religionis habitum*, ut dicitur in citato c. 3 Constitutionum. Declaratur autem ibidem, intelligendum hoc esse, non solum de assumptione habitus per professionem, sed de gestatione habitus religionis, etiam per unum diem, dummodo id factum sit animo assumendi religionem, saltem quoad probationem, seu novitiatum. In Exaniine autem magis limitatur ac declaratur particula illa *religiosus*, his verbis, *assumpsisse habitum alicujus religionis fratrum, vel clericorum*, quæ videntur addita, ut non comprehendantur assumentes habitum religionum militarium, quoad milites, nam quoad clericos expresse excluduntur per illam particulam *clericorum*; per fratres autem monachi omnes intelliguntur; proprie ergo isti milites dici non possunt habere habitum fratrum, vel clericorum; non ergo hic comprehenduntur. Et ita declaratum est in Congregatione prima generali Societatis, can. 5, et in praxi etiam receptum est; præterquam quod multi existimant hos non esse proprie et simpliciter religiosos. Qua de re late in præcedenti tractatu, lib. 1, c. 3 et 4, agendo de varietate religionum in genere. Juxta quam sententiam possent etiam excludi ex absoluta appellatione *religiosorum*, sub qua illi non videntur comprehendi, saltem secundum ordinarium et communem modum loquendi; et denique, quidquid sit de statu, tamen quoad usum, et vivendi modum, constat de facto hos milites parum differre a secularibus.

17. *Redditur ratio Constitutionis quoad professos aliarum religionum.*—Sic igitur explicata hac parte, quod attinet ad religiosos professos, non est difficile rationem illius reddere. Primo, quia ut D. Thom. docuit, 2. 2, quæst. 189, art. 9, transitus ab una religione

ad aliam non est per se laudabilis, nisi ob magnam necessitatem, vel specialem utilitatem, ut supra, in tract. 8, lib. 3, a c. 8, disputatum fuit; quod quia rarum est et extraordinarium, non oportuit in hac lege considerari, et ideo absolute lex posita est; quia si in aliquo particulari casu, et Societati, et desideranti ejus ingressum, judicaretur expediens eum admittere, non obstante tali impedimento, per dispensationem a Summo Pontifice impetratam poterat tali casui subveniri, et aliquando subventum accipi. Et confirmari hoc potest ex Cassiano, collat. 14, c. 5, ubi Abbas Nestor. sic inquit: *Unicuique utile et conveniens est, ut secundum propositum, quod elegit, sive gratiam, quam accepit, summo studio ac diligentia ad operis arrepti perfectionem pervenire festinet, et aliorum quidem laudans admiransque virtutes, nequaquam a sua, quam elegit semel, professione discedat.* Unde idem Cassianus, lib. 4 de Institut. renunc., cap. 6, significat olim observatum esse ab antiquis monachis, ut neminem reciperent, qui a prima sua vocatione defecisset: *Nec quemquam (inquit) patiuntur illis adhuc indui (id est, vestibus religionis) quem semel ab institutionis suæ regula tepuisse perviderint.* Sic etiam Athanasius Constantinopolitanus, epist. 5, ad finem, decernit, qui monasterium semel deseruit, non esse in alio recipiendum. Ac denique imperator Justinianus, in Authent. de Monachis, collat. 5, inquit: *Si quis relinquens monasterium, in quo conversationem habuerit, ad aliud transeat monasterium, competens est reverendissimos Abbates eum non suscipere; erronea namque est talis vita monastica, nullatenus tolerantia proxima, neque constantis et persistentis animi.* Hoc ergo impedimentum, quantum ad professos in aliis religionibus (de quibus videntur dicta testimonia loqui), satis consentaneum est antiquitati, et rationes ejus, quæ in Constitutione ipsa assignantur, quasque statim explicabimus, facile illi accommodantur.

18. *Cur assumptio habitus novitiorum alterius religionis ingressum Societatis impediatur? — Ratio dubitandi.*—De secundo membro ejusdem tertii impedimenti.—At vero, quod solus habitus novitiorum per quodlibet breve tempus assumptus impediatur, novum videri potest et difficile, tum quia in nulla religione observatur, quod ego sciam; tum etiam quia tempus novitiatu ad probationem concessum est, et ideo non perseverasse usque ad professionem non indicat inconstantiam, aut ani-

mi levitatem. Cur ergo ob eam causam debet aliquis inhabilis censi ad Societatem? Fieri enim potest, ut per probationem alterius religionis, aliquis prudenter judicet se non esse aptum ad illam, et quod a Deo vocetur ad Societatem; cur ergo debet excludi? Et augetur difficultas quoad alteram partem illius impedimenti, quæ est de eremitis sub certo habitu monachali; nam ille non est status, sed privatus quidam vivendi modus; cur ergo impedire debet magis quam alii vivendi modi?

19. *Prima Constitutionis ratio.*—Nihilominus duplex ratio illius impedimenti redditur in eodem c. 2 Examinis, et utraque sufficiens sine dubio est, ut hæc Constitutio honesta et rationabilis censeatur, maxime cum liberum sit Societati eos tantum admittere, qui absque ulla suspicione contraria ad finem sui instituti apti judicantur. Prior ergo ratio est: *Quod nobis in Domino videatur* (ait B. Ignatius) *eum, qui bonus Christianus sit, debere esse firmum in sua prima vocatione, præsertim cum illa tam sit sancta, in qua, scilicet, quis, universo seculo relicto, se totum dedicat majori servitio et gloria sui Creatoris et Domini.* Itaque, licet mutare religionem ante professionem minor inconstantia videatur, tamen, quia ut plurimum signum est animi inconstantis et mutabilis, in Societate non recipitur. Cui consonat consilium Basili in regula 10, ex fusioribus, ubi ait, ab his, qui volunt religionem ingredi, diligenter exquirendum esse, *qui ipsorum mores sint, ut intelligatur an sint consilio instabili, et ad constituendum quidvis in utramvis partem præcipiti.* Cujus rei signum esse solet hujusmodi facilis mutatio religionum, etiam quoad probationem. Et subdit Basilius: *Si quidem in iis, qui istiusmodi sunt, magnopere suspecta inconstantia esse debet, qui, præter id, quod nullam ipsi utilitatem inveniunt, cæteris etiam sunt detrimento, quod institutum vivendi nostrum, falsis probis, et nequissimis maledictis magnopere infamant.* Verum quidem est statim adjungere Basilium, hos non esse statim a principio desperandos, sed prius extra religionem ipsam exercitandos, et probandos, ut si sufficiens indicium emendationis et constantiæ dederint, admittantur. At illud fortasse tunc conveniens fuit, quia exiguus erat religionum numerus; nunc autem plures sunt religiones in quibus hi recipi possunt, et ideo non est judicatum necessarium in his probandis immorari; maxime cum Societas ratione sui instituti multa

alia habeat, in quibus suos religiosos probare et experiri ex instituto teneatur.

20. *Secunda constitutionis ratio.*—Secunda ergo ratio est: *Postremo sic nobis persuademur (præterquam quod major sit futura ædificatio proximorum), eo melius in Domino, ipsius gratia aspirante, conservari posse omnes professos, coadjutores atque scholasticos, quo magis liberi fuerint ab hujusmodi impedimentis, ac veluti unius coloris et similitudinis omnes.* In quibus verbis una ratio principaliter dari videtur, et altera obiter attingi. Ratio ergo principalis est, ut, cum omnes, qui in Societate fuerint, experti non sint, imo nec deliberaverint aliud institutum, omnino contenti sint eo quod profitentur, et in illo summam uniformitatem et similitudinem habeant, quod ad unionem eorum et amorem inter se, et ad majorem quietem et pacem multum confert; est enim similitudo causa amoris, ut dixit D. Thomas 1. 2, quæst. 27, art. 3; et Aristoteles, 8 Ethic., c. 6, dixit æqualitatem esse amicitiae fundamentum; et in c. Nova, 16, quæst. 7, dicitur: *In uno eodemque officio non debet dispar esse professio, nam coherere et conjungi non possunt, quibus et studia et vota diversa sunt.* Et quamvis is, qui alteram religionem probavit et deseruit, jam illam non profiteatur, tamen, quia possunt in eo manere aliqua vestigia illius professionis, vel aliqui conceptus seu apprehensiones diversæ, et discrepantes ab instituto Societatis, et ideo semper timetur aliqua difformitas, quæ possit pacem turbare; maxime cum Societas propriam vivendi rationem ab aliis in multis diversam profiteri videatur. Et hanc existimo esse potissimam rationem hujus impedimenti; et ob eam rem si quis semel in Societate ingressus ab ea deficiat, iterumque ingredi velit, non est inhabilis quominus recipi possit; quia licet prior ratio inconstantiae in eo locum habeat, hæc posterior cessat. Quod autem hoc ita sit, patet ex verbis ipsius Constitutionis; nam cum dicit *habitum alicujus religionis*, plane loquitur de aliis religionibus a Societate distinctis.

21. *Tertia ratio.*—Evasio præcluditur.—Altera vero ratio ibi obiter, ut dixi, tacta est, quia, scilicet, creditur hoc futurum in majorem animarum ædificationem, quod duplici ex causa seu respectu dici potest. Primo, respectu aliarum religionum, quibus gratum esse debet, quod ab eis deficientes in Societate non recipiantur. Deinde respectu aliorum fidelium, apud quos non ulla nota semper est, defecisse

a religione semel accepta, etiam quoad novitiatum tantum; et quia Societas tota est ad luerandos fideles, et salutem animarum procurandam, ideo omni ratione evitare studet quidquid potest operariorum existimationem aut benevolentiam apud alios minuere. Unde fortasse etiam in hoc consideratum est, quod is, qui non se ostendit constantem, et idoneum ad perseverandum in religione ad solam perfectionem propriam principaliter instituta, non videtur aptus illi religioni, quæ non solum propriæ, sed etiam alienæ perfectioni incumbit. Dices: interdum monachus, qui ex vi sui instituti tantum suæ saluti attendit, assumitur ad Episcopatum, qui ad perfectiendos alios præcipue ordinatur. Respondet: aliud est assumi, aliud relinquere proprium statum per inconstantiam; illud enim prius nullam notam inducit, neque est indicium alicujus defectus, sicut hoc posterius. Præsertim quia monachus, si jam erat professus, licet ad Episcopatum assumatur, monachus manet, atque non ita mutat statum, ut spoliatur priori (ut ita dicam) specie monachatus, imo nec in individuo, sicut facit, qui ex una religione transit in aliam, maxime Societatem, quam veluti specie diversam intelligimus, ut ex dictis lib. 1, cap. 2, et ex graduum varietate constare potest. Si autem contingat (ut fieri potest) ex novitiatu assumi ad Episcopatum, tunc non manet quidem in priori statu inchoato, sed immediate transit ad perfectiorem, non tamen ex animi inconstantia, sed ex obedientia Superioris; et ideo in jure id prohibitum non est; in Societate vero speciali jure id est prohibitum, ratione jam dicta.

De quarto impedimento.

22. *De prima parte, id est, conjugio.*—Quartum impedimentum duas partes habet. Una est de conjugatis, alia de servis. Et prior quidem fundata est in ipsa ratione naturali, quia maritus post consummatum matrimonium non est dominus sui corporis, et ideo non potest illud alteri, etiam religioni, libere donare. Et ideo impedimentum hoc, quoad hanc partem, in jure communi fundatum est, ut statim dicam, et in aliis religionibus servatur, ut patet ex regula Minorum, c. 2, et ex Constitutionibus Prædicatorum, 1 p., d. 1, c. 13. Imo D. Basilius, in regulis fusius disputatis, c. 12, ejusdem impedimenti meminit. Intelligitur autem hoc impedimentum, quoad hanc partem, eo modo quo in jure communi explicatur,

scilicet, sine facultate conjugis: *Nam si facultas a conjugate concederetur* (dicitur in declaratione, 1 p., c. 3, lit. F.), *servatis aliis circumstantiis, quæ juxta sanam doctrinam et usum sanctæ Ecclesiæ solent observari, impedimentum esse desinat.* Illæ autem sunt, ut conjux vel monasterium ingrediatur, si juvenis sit, vel votum continentiae emittat, juxta cap. *Cum sis*, et cap. *Ad Apostolicam*, de Convers. conjugat., quod in tomo superiori declaratum est. Addenda vero sunt duo. Unum est, ex jure communi, si maritus ingrediatur de consensu uxoris, non servatis autem aliis circumstantiis, ingressum, seu professionem esse validam quoad substantiam et proprietatem, ut sic dicam, quamvis quoad usum impediri possit, si uxor repetat maritum, juxta cap. *Ex parte*, de Convers. conjug. At vero in Societate ex vi hujus impedimenti receptio erit nulla, etiam si fiat de consensu uxoris, si aliæ juris circumstantiæ non serventur; quia in Constitutionibus absolute ponitur *matrimonium consummatum* tanquam essenziale impedimentum. Et in declaratione (quæ eandem vim legis habet) non ponitur alia exceptio, nec dicitur cessare hoc impedimentum, nisi vel per mortem naturalem, vel conjugate facultatem concedente, *observatis juris circumstantiis*; ergo illis non servatis, integrum manet impedimentum, etiamsi nudus consensus præstetur. Aliud notandum est, quamvis, consensu præstito cum debitis circumstantiis, cesset impedimentum essenziale, nihilominus semper esse impedimentum, ut talis persona recipi non debeat sine Generalis facultate; ita ut nec Provincialis possit in hoc dispensare, ut in illius regula trigesima sexta cautum est.

23. *Num matrimonium ratum non consummatum hoc impedimentum inducat.*—An per vota simplicia emissa in Societate matrimonium ratum dissolvatur.—Ultimo circa hanc partem dubitari potest de matrimonio rato, et non consummato, an impediatur Societatis ingressum, sive consentiente, sive repugnante conjugate. Sed in hoc certum est, ex vi hujus legis id non esse impedimentum, quia, licet in d. cap. 3 Constitutionum, simpliciter nominetur *matrimonium*, tamen in cap. 2 Examinis expresse additur *consummatum*, et in declaratione id etiam supponitur, et juxta commune jus ita esset intelligendum, quamdiu aliud non exprimeretur. Quapropter absolute censeo non esse inhabilem ad Societatem talem personam, et receptionem ejus non esse ex se irritam, quia neque ex vi juris commu-

nis irrita est, neque invenio jus speciale quod illam irritet. Quod ergo quæri potest, solum est, si hujusmodi novitius, expleto anno, vel saltem biennio probationis, non admittatur ad professionem solemnem, an possit ab uxore repeti, et ipse ac Societas teneatur illum ei restituere. Item an possit juste tria vota simplicia et substantialia in Societate emittere sine expresso consensu uxoris, cum aliis circumstantiis de jure requisitis in matrimonio consummato. Quæ dubitationes supponunt aliam, scilicet, an per vota simplicia approbata et recepta in Societate dissolvatur matrimonium ratum, non consummatum, quoad ipsam vinculum matrimonii præcedentis talia vota; nam si dissolveretur, omnis quæstio cessaret; nullum enim esset impedimentum vel irritans, vel prohibens, nullusque consensus conjugis esset requisitus, cum ipsa omni vinculo et obligatione liberanda esset. Solum videtur gravari in dilatione biennii; at illud parvi momenti est, et interdum accidere potest in aliis religionibus; nam si quis post matrimonium ratum probavit in aliqua religione per decem menses, potest illam relinquere, et ingredi aliam, et integrum novitiatum in ea facere, ut per congregationem etiam Cardinalium declaratum est, circa cap. 15, de Regular., sess. 25, Concil. Trident. Illa ergo dilatio temporis probationis non infert difficultatem quam non posset conjux facile tolerare. Ego vero suppono nulla vota simplicia facta in Societate dissolvere matrimonium ratum præcedens; quod infra, lib. 4, cap. 2, ostendam, ubi, in numero decimo tertio, de prædicta dilatione redibit sermo.

24. Hoc autem supposito, videtur mihi consequenter dicendum primo, neminem debere recipi in Societate post matrimonium ratum sine consensu et debita conversione uxoris, nisi forte ex dispensatione Præpositi Generalis, cum intentione admittendi illum post biennium ad professionem solemnem, si recte probaverit, vel statim dimittendi illum, si non fuerit probatus. Deinde consequenter assero, si aliter recipiatur ad novitiatum, non posse ulterius admitti ad simplicia vota, quæ post biennium ab scholaribus, vel postea a coadjutoribus formatis fiunt, sine eodem consensu et conversione uxoris. Ratio utriusque est, quia nullus ligatus vinculo matrimonii potest licite assumere statum repugnantem usui matrimonii, et non dissolventem vinculum ejus; status autem Societatis per sola vota simplicia non dissolvit vinculum matrimonii, ut dixi, et re-

pugnat usui ejus, cum sit status religiosus; ergo non potest licite talis status assumi, invita uxore; ergo nec potest quis licite recipi in Societate in ordine ad illum statum; vel, licet sit admissus ad novitiatum, non potest postea admitti ad talia vota, sine prædicta conditione ex parte uxoris. Major patet primo ex ratione naturali, quia talis receptio est in magnam injuriam uxoris; nam egeretur vel innupta perpetuo manere, si socius nunquam esset professionem solemnem in Societate emissurus, sed in statu coadjutorum perseveraret, vel saltem per plures annos, etiam ultra decennium, quæ duratio perpetua seu vitalis in jure reputatur. Secundo, probatur ex jure, nam ob similem causam statutum est, ne post matrimonium ratum ordinetur quis in sacris, invita uxore; nam per sacram ordinationem interdicitur usus, et non dissolvitur matrimonium ratum, ut definit ac statuit Joannes XXII, in Extravag. unica, de Voto; ergo cum eadem ratio urgeat in nostro casu, idem dicendum est. Adde vero ultimo nihilominus, si talia vota de facto admittantur in Societate, valida esse, quia nullum est jus per quod irritentur, et tamen, hoc non obstante, si sponsa suum jus petat, negari non debere nec posse, ne fiat illi injustitia; debet ergo illi maritus reddi ad cohabitationem, et usum matrimonii; et Societas etiam suo jure ordinario utens posset (et certe in eo casu deberet) illa vota remittere, et personam omnino liberam relinquere; si tamen id non faceret, posset illa persona reddere debitum, non tamen exigere, propter votum castitatis, et mortua uxore non posset valide aliam ducere, quia votum illud in Societate factum hanc vim habet. Et ob eandem causam compellendus esset ad Societatem redire, quia se semel tradidit, et traditio rescissa non est, ut supponitur.

25. *De secunda parte ejusdem quarti impedimenti, id est, servitute.*—Altera pars hujus impedimenti est servitus, quæ est sumpta ex jure communi, et illius etiam meminit Basilius, regul. 10, ex fusioribus. Unde præter supra tractata præcedenti tomo, in genere, de professione religionis, nihil hic addendum occurrit, nisi quod, licet jure communi servitus non irritet professionem, seclusa vi et ignorantia, sed inducat obligationem satisfaciendi domino modo jure præscripto, vel restituendi servum, qui nihilominus religiosus manet, at tamen in Societate ex vi hujus impedimenti censeo receptionem, et consequenter omnem admissionem in illa fundatam, esse nullam,